ליקוטי הלכות — הלכות נותן טעם לפגם

עַל-פִּי הַתּוֹרָה "תְּפִלָּה לַחֲבַקּוּק" בְּסִימָן יט, הַנִּזְכָּר לְעֵיל בְּהִלְכוֹת שְׁחִיטָה הֲלָכָה ב:

כִּי עִקַּר הַמַּאֲכָל הוּא הַטַּעַם שֶׁבּוֹ, כַּמְבֹאָר לְעֵיל בְּהִלְכוֹת תַּעֲרֹבֶת הֲלָכָה א, כִּי הַטַּעַם הוּא בְּחִינַת הָאוֹתִיּוֹת הַדִּבּוּר שֶׁל שְׁלֹמוּת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ שֶׁהוּא עִקַּר חִיּוּת הַמַּאֲכָל, כִּי טַעַם לְשׁוֹן דִּבּוּר, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "וּבְרוּחִ טַעֲמֶךָ" וְכַנַּ"ל. וְעַל-כֵּן כְּשֶׁהַטַּעַם פָּגוּם, אֵין בּוֹ כֹּחַ וְחִיּוּת וְאֵינוֹ יָכוֹל לֶאֱסֹר, כִּי אֵין כֹּחַ בָּאִסּוּר לֶאֱסֹר כִּי אִם כְּשֶׁיֵּשׁ בּוֹ כֹּחַ וְחִיּוּת, דְּהַיְנוּ שֶׁיֵּשׁ בּוֹ חִיּוּת וִינִיקָה מִן הַקְּדֻשָּׁה מִבְּחִינַת הָאוֹתִיּוֹת שֶׁל לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַטַּעַם שֶׁבּוֹ כַּנַּ"ל, אֲבָל כְּשֶׁנִּסְתַּלֵּק הַטַּעַם שֶׁהוּא הַחִיּוּת שֶׁבּוֹ כַּנַּ"ל, אֲזַי פָּסַק כֹּחוֹ וְאֵינוֹ יָכוֹל לֶאֱסֹר. וְעַל-כֵּן נוֹתֵן טַעַם לַפְּגָם, מָתָר:

וְזֶה בְּחִינַת קְדֻרָה שֶׁאֵינָהּ בַּת יוֹמָא, שֶׁהִיא נוֹתֵן טַעַם לְפִגָּם וְאֵינָהּ אוֹסֶרֶת, כִּי הַדִּבּוּר שֶׁל לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ שֶׁמִּשָּׁם עִקַּר הַחִיּוּת וְהַטַּעַם שֶׁל כָּל הַמַּאֲכָלִים כַּנַּ"ל. הוּא בְּבְחִינַת יָמִים וּמִדּוֹת וְכֵלִים, בִּבְחִינַת יוֹם לְיוֹם יַבִּיעַ אֹמֶר וְלַיְלָה לְלַיְלָה יְחַוֶּה וְכוּ', שֶׁהוּא הַדִּבּוּר שֶׁל לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ. (כַּמְבֹאָר בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ, עַיֵּן שָׁם). וְזֶה שֶׁשָּׁמַעְנוּ מִפִּי הַקָּדוֹשׁ שֶׁל אֲדוֹנֵנוּ, מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ, נֵרוֹ יָאִיר, שֶׁכָּל יוֹם וָיוֹם יֵשׁ לוֹ שֶׁפַע אַחֵר, כִּי הַשֶּׁפַע שֶׁהִיא תְּחִלָּה בִּבְחִינַת אֵמ"ר. וְאַחַר כָּךְ נִתְגַּשְּׁמָה לְמַטָּה, הִיא בִּבְחִינַת יָמִים וּמִדּוֹת, בִּבְחִינַת יוֹם לְיוֹם וְכוּ' וְלַיְלָה לְלַיְלָה יְחַוֶּה וְכוּ'. וְעַל-כֵּן שֶׁפַע שֶׁל כָּל יוֹם וָיוֹם מִשְׁנֶּה מֵחֲבֵרוֹ. וְזֶה בְּחִינַת קִלְקוּל הַמַּאֲכָלִים שֶׁנִּתְקַלְקְלִין כְּשֶׁמַּשְׁהִין אוֹתָן מִיּוֹם לְיוֹם, כִּי עִקַּר כֹּחַ שֶׁל כָּל הַמַּאֲכָלִים הֵן רַק בְּיוֹמוֹ כַּנַּ"ל. וְכָל מַה שֶּׁנִּתְגַּשֵּׁם וְנִתְלַבֵּשׁ הַטַּעַם יוֹתֵר לְמַטָּה וּמְלֻבָּשׁ בְּגַשְׁמִיּוּת יוֹתֵר הוּא נוֹפֵל בְּיוֹתֵר תַּחַת הַזְּמַן שֶׁהֵם הַיָּמִים. וְעַל-כֵּן כְּשֶׁהַטַּעַם נִבְלָע בְּתוֹךְ הַכְּלִי, שֶׁהוּא הִתְלַבְּשׁוּת הַטַּעַם בַּמַּדְרֵגָה הַתַּחְתּוֹנָה שֶׁאֵין עוֹד מַדְרֵגָה לְמַטָּה מִמֶּנּוּ, כִּי אֲפִלּוּ כְּשֶׁהַטַּעַם מְלֻבָּשׁ בְּתוֹךְ הַמַּאֲכָל עֲדַיִן הוּא בִּבְחִינַת פְּנִימִיּוּת וּמֹחִין בְּעֶרֶךְ הַכְּלִי שֶׁמָּנַח בְּתוֹכוֹ הַמַּאֲכָל, כִּי הַכְּלִי טְפֵלָה לְהַמַּאֲכָל. וְעַל-כֵּן כְּשֶׁהַטַּעַם נִתְלַבֵּשׁ בְּתוֹךְ הַכְּלִי וְנִבְלָע בְּתוֹכוֹ, אֲזַי נִפְגָּם תֹּכֶף אַחַר הַיּוֹם, כִּי הַכְּלִי בִּבְחִינַת יָמִים וּמִדּוֹת, כִּי הַיָּמִים הֵן בְּחִינַת כֵּלִים. וְעַל-כֵּן נִפְגָּם הַטַּעַם שֶׁבַּכְּלִי אַחַר הַיּוֹם כַּנַּ"ל:

וְזֶה בְּחִינַת בִּטָּחוֹן שֶׁצְּרִיכִין לִבְטֹחַ בַּה' וְאָסוּר לַחֲשֹׁב מִיּוֹם לַחֲבֵרוֹ, כִּי הַבִּטָּחוֹן הוּא הַבְּשׁוּל וְהַגְּמָר שֶׁל הַשֶּׁפַע, כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ, נֵרוֹ יָאִיר, בַּמַּאֲמָר "פָּתַח רַבִּי שִׁמְעוֹן וְאָמַר עֵת לַעֲשׂוֹת לַה' וְכוּ'" (בְּסִימָן ס) שֶׁבִּטָּחוֹנֵי הַדּוֹר הֵם כְּלֵי הַהוֹלָדָה בְּחִינַת כְּלָיוֹת, שֶׁהֵם נִקְרָאִים בַּטָּחוֹת, שֶׁעַל-יְדֵי הַבִּטָּחוֹן נִגְמָר וְנִתְבַּשֵּׁל הַשֶּׁפַע. וְעִקַּר בְּשׁוּל הַשֶּׁפַע עַל-יְדֵי בִּטָּחוֹן, הוּא עַל-יְדֵי שְׁלֹמוּת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ שֶׁהִיא בְּחִינַת אִשָּׁה, בִּבְחִינַת בָּטַח בָּהּ לֵב בַּעְלָהּ, עַיֵּן שָׁם. וְעַל-כֵּן עִקַּר הַבִּטָּחוֹן שֶׁלֹּא יַחְשֹׁב מִיּוֹם לַחֲבֵרוֹ, כִּי הַבִּטָּחוֹן שֶׁהוּא בִּבְחִינַת שְׁלֹמוּת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ כַּנַּ"ל הוּא בִּבְחִינַת יָמִים, בְּחִינַת יוֹם לְיוֹם וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְזֶה שֶׁמּוּבָא בַּ"מָגֵן אַבְרָהָם" בְּשֵׁם הַזֹּהַר; שֶׁאָסוּר לְבַשֵּׁל מִיּוֹם לַחֲבֵרוֹ, כִּי עִקַּר הָאִסּוּר לְהַשְׁהוֹת מִיּוֹם לַחֲבֵרוֹ, שֶׁהוּא פְּגַם הַבִּטָּחוֹן הוּא בְּיוֹתֵר בְּהַבְשׁוּל, כִּי הַבְּשׁוּל הוּא בִּבְחִינַת בִּטָּחוֹן, כִּי הַבִּטָּחוֹן הוּא בְּחִינַת בְּשׁוּל כַּנַּ"ל. בְּחִינַת כְּלָיוֹת שֶׁהֵם כְּלֵי הַבְּשׁוּל שֶׁנִּקְרָאִים בַּטָּחוֹת כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן הַמָּן שֶׁעִקַּר יְרִידָתוֹ הָיָה בִּבְחִינַת בִּטָּחוֹן, כַּיָּדוּעַ שֶׁהַמָּן הוּא בִּבְחִינַת בִּטָּחוֹן (עַיֵּן יוֹמָא עה. וְעַיֵּן בַּשְּׁלְחָן עָרוּךְ אֹרַח חַיִּים סִימָן א, סָעִיף ה. וְעַיֵּן שָׁם בבי' לבוש וּמִשְׁנָה בְּרוּרָה סק' יג), וְעַל-כֵּן הָיוּ צְרִיכִין בִּטָּחוֹן חָזָק מְאֹד וְהָיוּ אֲסוּרִים לְהַשְׁהוֹת כְּלָל מִיּוֹם לַחֲבֵרוֹ. וְתֹכֶף שֶׁהָיוּ מַשְׁהִין אוֹתוֹ נִתְקַלְקֵל, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "וַיָּרֻם תּוֹלָעִים וַיְבַאַשׁ", וְעַל-כֵּן לֹא הָיָה הַמָּן צָרִיךְ בְּשׁוּל עוֹד, כִּי נִגְמַר כֻּלּוֹ לְגַמְרֵי עַל-יְדֵי הַבִּטָּחוֹן שֶׁהָיָה בִּשְׁלֵמוּת אָז, כִּי הַבִּטָּחוֹן הוּא בְּחִינַת בְּשׁוּל כַּנַּ"ל:

עִנְיַן נוֹתֵן טַעַם לִפְגָּם שֶׁהִתִּירָה תּוֹרָה:

כִּי אִיתָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ, זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה, בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא (סִימָן סח); שֶׁאֵין שׁוּם יֵאוּשׁ בָּעוֹלָם. וַאֲפִלּוּ בִּשְׁאוֹל תַּחְתִּיּוֹת יְכוֹלִין לְהַחֲיוֹת עַצְמוֹ וּלְהִתְקָרֵב לַה' יִתְבָּרַךְ וּבָזֶה בְּעַצְמוֹ רָאוּי לָאָדָם לְהַחֲיוֹת אֶת עַצְמוֹ בַּמָּה שֶׁרוֹאֶה בְּעַצְמוֹ, עַל כָּל פָּנִים שֶׁהוּא רָחוֹק מֵה' יִתְבָּרַךְ, כִּי הָיָה יָכֹל לִהְיוֹת שֶׁיִּהְיֶה, חַס וְשָׁלוֹם, רָחוֹק מְאֹד מֵה' יִתְבָּרַךְ וְלֹא יֵדַע כְּלָל שֶׁנִּתְרַחֵק. וּמֵאַחַר שֶׁעַל כָּל פָּנִים הוּא יוֹדֵעַ הָאֱמֶת שֶׁהוּא רָחוֹק מְאֹד מְאֹד, אַף-עַל-פִּי שֶׁבֶּאֱמֶת הוּא כָּךְ, אַף-עַל-פִּי-כֵן מֵאַחַר שֶׁיּוֹדֵעַ עַל כָּל פָּנִים הָאֱמֶת, בָּזֶה בְּעַצְמוֹ רָאוּי לוֹ לְהַחֲיוֹת אֶת עַצְמוֹ וְיָכוֹל לָשׁוּב אֶל ה' יִתְבָּרַךְ וְכוּ'. וְכָל זֶה שַׁיָּךְ לְמַאֲמָר וַיְהִי מִקֵּץ כִּי מְרַחֲמָם יְנַהֲגֵם (שָׁם סִימָן יז וְכוּ'), עַיֵּן שָׁם מַה שֶּׁמְּבֹאָר שָׁם, שֶׁהַצַּדִּיק מְחַיֶּה דָּרֵי מַעְלָה וְכוּ' וְדָרֵי מַטָּה, כִּי יֵשׁ דָּרֵי מַטָּה וְכוּ' וְהַצַּדִּיק מְחַיֶּה אוֹתָם בִּבְחִינַת מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ, בְּחִינַת הָקִיצוּ וְרַנְּנוּ שֹׁכְנֵי עָפָר וְכוּ', (עַיֵּן שָׁם):

וְזֶה בְּחִינַת נוֹתֵן טַעַם לַפְּגָם שֶׁהִתִּירָה הַתּוֹרָה, כִּי אֲפִלּוּ אִסּוּר גָּמוּר כְּשֶׁנִּתְקַלְקֵל עַד שֶׁאֵין בּוֹ שׁוּם טַעַם וְהוּא פָּגוּם לְגַמְרֵי אֵינוֹ יָכוֹל לֶאֱסֹר, כִּי נֶחְשָׁב כְּעָפָר בְּעָלְמָא, כִּי בֶּאֱמֶת בְּהָאִסּוּר, שֶׁהוּא הַקִּלְקָפָה, אֵין בּוֹ שׁוּם טַעַם כְּלָל בִּבְחִינַת אִם יֵשׁ טַעַם בְּרִיר

חֲלָמוּת, כִּי עִקַּר הַטַּעַם נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת הַטּוֹב בִּבְחִינַת טַעֲמוּ וּרְאוּ כִּי טוֹב ה', וְעַל-כֵּן כָּל מַה שֶּׁהַדָּבָר קָרוֹב יוֹתֵר אֶל הַקְּדֻשָּׁה יֵשׁ בּוֹ טַעַם טוֹב בְּיוֹתֵר. וְעַל-כֵּן הָיָה הַמָּן מִשְׁתַּנֶּה לְכַמָּה טְעָמִים, כִּי הַמָּן הָיָה בְּחִינַת קְדֻשָּׁה גְּבֹהָּ מְאֹד, כִּי הַמָּן הוּא בְּחִינַת דַּעַת עֶלְיוֹן בְּחִינַת מֹשֶׁה, כַּמּוּבָא. וּמֵחֲמַת עֹצֶם קְדֻשָּׁתוֹ, עַל-כֵּן הָיָה טַעֲמוֹ טוֹב בְּיוֹתֵר וְהָיָה כָּלוּל מִכָּל הַטְּעָמִים שֶׁבָּעוֹלָם. וְעַל-כֵּן אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, תַּבְשִׁיל שֶׁל שַׁבָּת רֵיחוֹ נוֹדֵף, וְטַעַם הַמַּאֲכָלִים שֶׁל שַׁבָּת הוּא טוֹב הַרְבֵּה יוֹתֵר מֵהַמַּאֲכָלִים שֶׁל חֹל, מֵחֲמַת גֹּדֶל קְדֻשַּׁת שַׁבָּת, כִּי אָז הַמַּאֲכָלִים נִמְשָׁכִין מִקְּדֻשָּׁה גְּבֹהָּ מְאֹד, כִּי מַאֲכָל שֶׁל שַׁבָּת הוּא בְּחִינַת מָן כַּיָּדוּעַ. וְעַל-כֵּן תַּבְשִׁיל שֶׁל שַׁבָּת רֵיחוֹ נוֹדֵף וְטַעֲמוֹ טוֹב בְּיוֹתֵר, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, תַּבְלִין אֶחָד יֵשׁ לָנוּ וְשַׁבָּת שְׁמָהּ וְכוּ', כִּי עִקַּר טַעַם הַטּוֹב שֶׁבַּמַּאֲכָל שֶׁל שַׁבָּת הוּא מִקְּדֻשַּׁת שַׁבַּת קֹדֶשׁ כַּנַּ"ל:

אֲבָל בְּמַאֲכְלֵי אִסּוּר אֵין בָּהֶם מִצַּד עַצְמָם שׁוּם טַעַם כְּלָל, מֵאַחַר שֶׁאֵין בָּהֶם טוֹב כַּנַּ"ל. וַאֲפִלּוּ הַטַּעַם שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם הוּא רַק מִבְּחִינַת מְעַט הַטּוֹב שֶׁנִּפַּל לְשָׁם, כִּי אֲפִלּוּ בְּמַאֲכְלֵי אִסּוּר יֵשׁ בְּחִינַת נִיצוֹצוֹת הַקְּדוֹשִׁים, רַק שֶׁהֵם שָׁם בְּגָלוּת גָּדוֹל וּמַר מְאֹד כַּצַּפְּרִים הָאֲחוּזוֹת בַּפַּח, כִּי הֵם אֲסוּרִים שָׁם בְּגָלוּת גָּדוֹל וְאֵי אֶפְשָׁר לָהֶם לָצֵאת מִשָּׁם עַד לֶעָתִיד שֶׁיִּקָּיֵם, "בִּלַּע הַמָּוֶת לָנֶצַח וְכוּ' וְאֶת רוּחַ הַטֻּמְאָה אַעֲבִיר מִן הָאָרֶץ", אֲבָל עַכְשָׁיו הֵם אֲסוּרִים שָׁם בְּגָלוּת גָּדוֹל וְאֵין לָנוּ כֹּחַ לְבָרְרָם עַכְשָׁיו, וְעַל-כֵּן הֵם אֲסוּרִים לָנוּ. וְעַל שֵׁם זֶה נִקְרָא אִסּוּר, מֵחֲמַת שֶׁהַנִּיצוֹצוֹת הַקְּדוֹשִׁים הֵם אֲסוּרִים שָׁם בַּמַּאֲסָר גָּדוֹל בַּאֲסִירֵי עֲנִי וּבַרְזֶל. וְעִקַּר אֲחִיזַת הַקְּלִפּוֹת בַּדְּבָרִים הָאֲסוּרִים הוּא רַק מֵחֲמַת שֶׁזֶּה שָׁיֵּשׁ שָׁם נִיצוֹצוֹת הַקְּדוֹשִׁים, כִּי הֵם נֶאֱחָזִין תָּמִיד בְּמָקוֹם שֶׁיֵּשׁ שָׁם אֵיזֶה קְדֻשָּׁה (כַּמְבֹאָר כָּל זֶה בַּכְּתָבִים בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת). וְעַל-כֵּן כְּשֶׁהָאִסּוּר נִפְגָּם וְהַטַּעַם יוֹצֵא מִמֶּנּוּ וְנַעֲשֶׂה עַפְרָא בְּעָלְמָא, אֲזַי חוֹזֵר לְהֶתֵּר, כִּי מֵאַחַר שֶׁאֵין בּוֹ שׁוּם טַעַם וְהַטּוֹב שֶׁהָיָה בּוֹ בַּגָּלוּת, שֶׁהָיָה הָרַע נֶאֱחַז בּוֹ, נִסְתַּלֵּק בּוֹ וְנַעֲשָׂה עַפְרָא בְּעָלְמָא, עַל-כֵּן חוֹזֵר לְהֶתֵּר, כִּי אֵין לָהֶם אֲחִיזָה, רַק כָּל זְמַן שֶׁהָיָה שָׁם אֵיזֶה מְעַט טוֹב, דְּהַיְנוּ אֵיזֶה נִיצוֹץ הַקָּדוֹשׁ, שֶׁמִּשָּׁם בָּא הַטַּעַם כַּנַּ"ל שֶׁזֶּה בְּחִינַת הֵיכְלֵי הַתְּמוּרוֹת, שֶׁמִּשָּׁם אֲחִיזָתָם, כַּיָּדוּעַ, דְּהַיְנוּ שֶׁנֶּחֱלָף טוֹב בְּרַע, דְּהַיְנוּ שֶׁהָרַע הַגָּמוּר שֶׁהוּא פְּסֹלֶת וְטִנּוֹפֶת גָּמוּר, שֶׁאֵין בּוֹ שׁוּם טַעַם כְּלָל, כִּי הוּא רַע וָמַר לְגַמְרֵי, יְמֻשַּׁךְ לְעַצְמוֹ טַעַם טוֹב מִבְּחִינַת נִיצוֹצוֹת פְּגוּמִים שֶׁנִּפְּלוּ לְשָׁם בַּגָּלוּת, עַד שֶׁנֶּחֱלָף וְנִדְמֶה כְּאִלּוּ יֵשׁ אֵיזֶה טַעַם, חַס וְשָׁלוֹם, בַּדָּבָר הָאָסוּר שֶׁהוּא הַקְּלִפָּה, אֲשֶׁר בֶּאֱמֶת אֵין לָהּ בְּעַצְמָהּ שׁוּם טַעַם כְּלָל כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן מֵאַחַר שֶׁנִּסְתַּלֵּק הַטַּעַם הַטּוֹב מִן הָאִסּוּר וְנַעֲשָׂה עַפְרָא בְּעָלְמָא, חָזַר לְהֶתֵּר, כִּי זֶה הוּא עִקַּר הַכְנָעַת הַקְּלִפָּה שֶׁהוּא הָאִסּוּר כְּשֶׁהַטּוֹב נִסְתַּלֵּק מִמֶּנּוּ. וְאָז אֵין לוֹ מַמָּה לִנְקֹק, כִּי עִקַּר הִתְגַּבְּרוּתוֹ, חַס וְשָׁלוֹם, כְּשֶׁיֵּשׁ לוֹ אֵיזֶה יְנִיקָה מִן הַקְּדֻשָּׁה, חַס וְשָׁלוֹם, כַּיָּדוּעַ, אֲבָל כְּשֶׁמִּסְתַּלֵּק הַקְּדֻשָּׁה מִמֶּנּוּ אֲזַי נִכְנָע הַקְּלִפָּה, שֶׁהוּא הָאִסּוּר, וְנִתְבַּטֵּל, כִּי זֶה הוּא מַפָּלָתוֹ וְהַכְנָעָתוֹ כַּיָּדוּעַ. וְעַל-כֵּן שׁוּב אֵין לוֹ כֹּחַ לְהַזִּיק לָנוּ אֲפִלּוּ כְּשֶׁנֹּאכַל אוֹתוֹ הָאִסּוּר הַפָּגוּם, כִּי אֵין לוֹ שׁוּם כֹּחַ עוֹד, מֵאַחַר שֶׁכְּבָר נִסְתַּלֵּק וְנִטַּל מִמֶּנּוּ יְנִיקָתוֹ וְחַיּוּתוֹ כַּנַּ"ל, כִּי נַעֲשָׂה עַפְרָא בְּעָלְמָא וְחָזַר לִבְחִינָתוֹ הָאֲמִתִּית, כִּי בְּחִינַת אִסּוּר בְּעֶצֶם, אֵין בּוֹ שׁוּם טַעַם, רַק הוּא עַפְרָא בְּעָלְמָא, וּמֵאַחַר שֶׁנַּעֲשָׂה עָפָר וְנִתְגַּלָּה הִתְרַחֲקוּתוֹ מִן הַקְּדֻשָּׁה בֶּאֱמֶת, עַל-יְדֵי-זֶה יוּכַל הָאִסּוּר לַחֲזֹר לִהֶתֵּר, כִּי מִכָּל הַמְּקוֹמוֹת יְכוֹלִין לַחֲזֹר לַהּ' יִתְבָּרַךְ עַל-יְדֵי הָאֱמֶת, דְּהַיְנוּ כְּשֶׁיּוֹדְעִין הָאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ וְכָל אֶחָד מַכִּיר אֶת מְקוֹמוֹ, כִּי עִקַּר הַפְּגָם הוּא עַל-יְדֵי הַשֶּׁקֶר שֶׁהוּא בְּחִינַת הֵיכְלֵי הַתְּמוּרוֹת, שֶׁזֶּה בְּחִינַת תַּחַת שָׁלֹשׁ רָגְזָה הָאָרֶץ תַּחַת עֶבֶד כִּי יִמְלֹךְ וְשִׂפְחָה כִּי תִירַשׁ גְּבִירְתָּהּ, וְזֶה בְּחִינַת עוֹשֶׂה מַעֲשֵׂה זִמְרִי וּמְבַקֵּשׁ שָׂכָר כְּפִינְחָס, אֲבָל כְּשֶׁמַּכִּיר אֶת מְקוֹמוֹ וְיוֹדֵעַ גֹּדֶל רְחוּקוֹ מֵה' יִתְבָּרַךְ, אַף-עַל-פִּי שֶׁבֶּאֱמֶת הוּא כָּךְ, עַל-יְדֵי-זֶה יוּכַל לַחֲזֹר לַהּ' יִתְבָּרַךְ כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן אֲפִלּוּ הָאִסּוּר כְּשֶׁחוֹזֵר לֶעָפָר, דְּהַיְנוּ נוֹתֵן טַעַם לַפְּגָם, שֶׁהוּא כְּעַפְרָא בְּעָלְמָא, אֲזַי יָכוֹל לַחֲזֹר לַהֶתֵּר כַּנַּזָּכָר לְעֵיל:

וְעַל-כֵּן אַחַר חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן נִתְקַלֵּל הַנָּחָשׁ, "וְעָפָר תֹּאכַל כָּל יְמֵי חַיֶּיךָ", כִּי הַכְנָעַת זֶהֲמַת הַנָּחָשׁ שֶׁלֹּא תּוּכַל לְהִתְאַחֵד יוֹתֵר בָּעוֹלָם, חַס וְשָׁלוֹם, כִּי הַנָּחָשׁ רָצָה שֶׁיֹּאכַל כָּל הָאָדָם מֵעֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה לוֹ יְנִיקָה, חַס וְשָׁלוֹם, מִן הַטּוֹב שֶׁבְּעֵץ הַדַּעַת, כִּי זֶה עִקַּר תַּאֲוַת וּתְשׁוּקַת הַסִּטְרָא אָחֳרָא לְהִתְאַחֵז בְּהַטּוֹב, חַס וְשָׁלוֹם, וְהָיָה עָנְשָׁהּ מֵהֶפֶךְ אֶל הֵפֶךְ, כִּי זֶה לֹא נִתַּן לָהּ וְשָׁלָהּ נִטַּל מִמֶּנָּה, כִּי נִתְקַלְקְלָה שֶׁלֹּא יִהְיֶה לָהּ יְנִיקָה מִשּׁוּם טוֹב רַק 'עָפָר תֹּאכַל' וְכוּ'. וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה; שֶׁכָּל הַמִּינִין נִטְעָמִין לָהּ טַעַם עָפָר, כִּי אִי אֶפְשָׁר לָהּ לִנְקֹק מִשּׁוּם טַעַם טוֹב שֶׁבָּעוֹלָם, רַק כָּל הַמִּינִין נִטְעָמִין לָהּ טַעַם עָפָר, וְעַל-יְדֵי-זֶה אֵינָהּ יְכוֹלָה לִנְקֹק וּלְהִתְאַחֵז בְּשׁוּם טוֹב כְּלָל. וְזֶה הוּא עִקַּר הַכְנָעָתָהּ וּמַפָּלָתָהּ כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן כְּשֶׁהָאִסּוּר נִתְקַלְקֵל וְנִתְהַפֵּךְ כְּעַפְרָא בְּעָלְמָא שׁוּב אֵין לָהֶם אֲחִיזָה בּוֹ, כִּי הֵם מִשְׁתּוֹקְקִים רַק בְּמָקוֹם שֶׁיֵּשׁ שָׁם אֵיזֶה טוֹב כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי-זֶה, הָאִסּוּר חוֹזֵר לְהֶתֵּר. וְזֶה בְּחִינַת הָקִיצוּ וְרַנְּנוּ שֹׁכְנֵי עָפָר, 'שֹׁכְנֵי עָפָר' דַּיְקָא, כְּמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, מִי שֶׁנַּעֲשָׂה שָׁכֵן לֶעָפָר, כִּי עַל-יְדֵי שֶׁרוֹאֶה שִׁפְלוּתוֹ בֶּאֱמֶת וּמֵשִׂים עַצְמוֹ כְּעָפָר בְּחִינַת וְנַפְשִׁי כֶּעָפָר לַכֹּל תִּהְיֶה, עַל-יְדֵי-זֶה יָכוֹל לָשׁוּב לַהּ' יִתְבָּרַךְ כַּנַּ"ל:

ג נִכְלֶלֶת בְּהִלְכוֹת הֶכְשֵׁר כֵּלִים הֲלָכָה ד: